

Asia: VN/2657/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi alusturvallisuuden valvonnasta ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta sekä esitykseen liittyvästä valtioneuvoston asetuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeusrekisterikeskus (ORK) vastaa mm. sakkojen, menettämisseuraamusten ja yli 70 erilaisen rangaistusluonteisen hallinnollisen seuraamuksen täytäntöönpanotehtävistä. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi esitetään säädettävän uusi laki alusturvallisuuden valvonnasta. Esitykseen sisältyy myös esitys siitä, että jatkossa Liikenne- ja viestintävirasto voisi puuttua virheelliseksi katsottuun toimintaan uudella rangaistusluonteisella hallinnollisella seuraamuksella, jonka täytäntöönpanosta ORK vastaisi sakon täytäntöönpanosta annetun lain nojalla. Ehdotetuilla muutoksilla on siten vaikutusta myös ORK:n toimintaan, ja ORK on arvioinut esitettyjen muutosten vaikutusta toimintaansa siltä osin kuin tässä lausunnossa on kuvattu. ORK katsoo, että luonnoksessa hallituksen esitykseksi on otettu pääasiassa hyvin huomioon täytäntöönpanomenettelyn kannalta keskeiset asiat.

Esityksessä 69 § on otsikoitu "Seuraamusmaksu". Alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain perusteella määrätyn seuraamuksen erisnimi on siten "Seuraamusmaksu". ORK esittää, että esitetylle uudelle seuraamukselle annettaisiin yksilöllinen erisnimi 69 §:n otsikossa. Mahdollinen erisnimi voisi olla esimerkiksi "Alusturvallisuuden valvonnan seuraamusmaksu". ORK vastaa kymmenien rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten täytäntöönpanosta ja osalla seuraamislajeista on yksilöllinen erisnimi laissa (mm. Elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu, Rehuvalvonnan seuraamusmaksu ja Liikenteenharjoittajan seuraamusmaksu). Yksilöllinen erisnimi edesauttaa seuraamislajien yksilöintiä.

Esitetyn 72 §:n (Seuraamusmaksun täytäntöönpano) säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu, että "Toimivaltaisen viranomaisen päätös hallinnollisesta seuraamusmaksusta on täytäntöönpanokelpoinen, kun päätös on saanut lainvoiman." Tämä vastaa sakon täytäntöönpanosta annetun lain 4 a §:ssä säädettyä pääsääntöä, jonka mukaan "Seuraamuksen

täytäntöönpanoon on ryhdyttävä ilman aiheetonta viivytystä, kun ratkaisu, jolla seuraamus on määrätty, on tullut lainvoimaiseksi tai kun ratkaisu on pantavissa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio." Esitysluonnoksesta ei ilmene, peritäänkö seuraamusmaksusta viivästyskorkoa. ORK:n mukaan rangaistusluonteisille hallinnollisille seuraamuksille ei tulisi periä viivästyskorkoa. Tämä on otettu lähtökohdaksi myös 1.1.2026 voimaan tulleessa sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamista koskevassa laissa. Hallituksen esityksessä on todettu, että seuraamusmaksut ovat sanktioluonteisia maksuja ja ne rinnastuvat tässä suhteessa rahamääräisiin rangaistuksiin, joille viivästyskorkoa ei peritä. (HE 5/2025 vp s. 39–40) ORK esittää, että seuraamusten korottomuus lisätään erikseen 72 §:n säännöskohtaisiin perusteluihin. Maininnalla on selventävä informatiivinen merkitys sekä maksuvelvollisille että maksuasioita käsittelevien eri viranomaisten henkilöstölle.

Alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain mukaiset rangaistusluonteiset hallinnolliset seuraamukset pantaisiin luonnoksen 72 §:n mukaan täytäntöön sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisessa järjestyksessä. Informatiivisen viittauksen ohella sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n 2 momenttia on esitetty muutettavaksi. ORK pitää uuden seuraamuslajin lisäämistä sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin tärkeänä, sillä sakon täytäntöönpanosta annetun lain nojalla täytäntöönpanotavat uudet rangaistusluonteiset hallinnolliset seuraamukset on viime vuosina säännönmukaisesti lisätty 1 §:n 2 momenttiin.

ORK kiinnittää kuitenkin huomiota esitetyn 72 §:n muotoiluun. Pykälässä esitetään säädettävän seuraavasti: "Seuraamusmaksun raukeamisesta ja täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002)." Lisäksi 72 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu, että "Pykälään ehdotetaan sisällytettävän seuraamusmaksun vanhentumista ja täytäntöönpanoa koskevat säännökset." Hallituksen esityksessä eduskunnalle sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi on esitetty kumottavaksi useista laeista säännös seuraamusmaksujen vanhentumisesta (HE 5/2025 vp, s. 24, 41, 82 ja 85). Kumoamista on esitetty, koska jatkossa sakon täytäntöönpanosta annetun lain 4 b §:ssä säädetään, että nämä seuraamukset raukeavat viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen ratkaisun antamispäivästä. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain muutokset ovat tulleet voimaan 1.1.2026. Edellä mainitun perusteella ORK kiinnittää huomiota 72 §:ään ja esittää että pykälässä säädettäisiin seuraavasti: "Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002)." Raukeamista ei ole tarpeen erikseen mainita alusturvallisuuden valvonnasta annetussa laissa, koska raukeamista koskeva sääntely sisältyy sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin.

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi on alustavasti arvioitu, että esitettyjä seuraamuksia määrättäisiin enintään vain yksittäisiä vuosittain, joten vaikutukset ORK:n toimintaan olisivat vähäiset. Koska lain alusturvallisuuden valvonnasta on esityksen mukaan määrä tulla voimaan 6.7.2027, Liikenne- ja viestintävirasto tekisi määräämistään seuraamuksista täytäntöönpanoilmoitukset ORK:lle sähköisesti ORK:n viranomaisportaalin kautta, joka on määrä ottaa käyttöön keväällä 2026. Jos ennakoidaan, että seuraamuksista tehtäisiin ORK:lle täytäntöönpanoilmoituksia vuosittain yksittäisiä tai enintään kymmeniä, uuden seuraamuksen täytäntöönpanotehtävistä syntyy tarvetta lisähenkilöstölle ainoastaan vähäisissä määrin. Kun uusia

seuraamuslajeja tulee kuitenkin jatkuvasti lisää, ORK:n lisähenkilötyön tarvetta on tarpeen arvioida pidemmällä aikajaksolla viraston tulosohjausmenettelyssä.

Saarela Jari
Oikeusrekisterikeskus

Pitkänen Tero
Oikeusrekisterikeskus